

מלחמה ללא גבולות

מה היה חלקה של עיראק במלחמות ישראל-ערב ומדוע היא השתדלה שלא להחמיץ שום עימות עם ישראל, אף שאין לה גבול משותף איתה? תשובות לשאלות אלה מנסה לתת הספר "העימות העיראקי-ישראלי 1948-2000" (עורך: שאול שי, הוצאת מערכות, תל-אביב, 2002)

סא"ל מנחם בנטוב

להשתחרר מעולה של בריטניה הגדולה. ניסיון זה בא לידי ביטוי ב-1941 במרד רשיד עלי אל-כילאני, שבמהלכו נשקף איום של ממש לבסיסי הצבא הבריטי בעיראק, בעוד אירופה ניגפת בפני צבא גרמניה.

קשה שלא למצוא היבטים אקטואליים לפרשת המרד. למשל, כבר אז ניהלו העיראקים מאבק נגד שאיפות העצמאות של הכורדים, אולם ב-1941 הייתה זו בריטניה הגדולה שסייעה לדיכוי המרד הכורדי על-ידי ממשלו של נורי סעיד, השליט העיראקי שהועלה לשלטון על-ידי הבריטים ב-1945.

אולם כבר שנה לאחר מכן אנו עדים למפגן נוסף של הרצון העיראקי להשתחרר מהשלטון הבריטי. מדובר בניסיון חקיקה – שנכשל – לשנות את החוזה הבריטי-עיראקי, שהסדיר את היחסים בין שתי הממשלות. אולם ב-1948 התייצב בעיראק משטרו של מוחמד א-צ'ידר, והוא סילק מאדמת עיראק את המשלחת הצבאית הבריטית. לטענת כותב המאמר, בנקודת הזמן הזו "שאלת ארץ-ישראל הפכה לקנה המידה לקביעת הפטריוטיות של שליטי ערב".

בתת-הפרק העוסק ב"הזנחת הפלסטינים" קושר אברהם איילון את

אברהם איילון "המעורבות העיראקית במלחמת העצמאות". הפרק סוקר באופן כרונולוגי את מעורבות הכוח העיראקי בקרבות השונים בארץ-ישראל. אין זו סקירה היסטורית יבשה.

סביר להניח שכל ניסיון לחזות איך יסתיים הסכסוך הזה ינחל כישלון חרוץ, אבל מי שיחפש את הסיבות לפריצתו ימצא בספר הזה כלים ראויים לפיתוח התובנה וההבנה של היריב העיראקי ושל מקומו בסכסוך המתמשך

בדרך הכתיבה הזאת מצליח הקורא ללמוד היטב את הסיבות שהניעו את עיראק להתערב בסכסוך שהיה מרוחק ממנה מאות קילומטרים.

שלושת סעיפי המבוא, הקודמים לתיאור הקרבות השונים, שופכים אור על מערכות יחסים עכורות ועל התמודדות בין אינטרסים ערביים שונים בארץ-ישראל של אמצע וסוף שנות ה-40 על רקע עלייתה של הלאומיות העיראקית וניסיונה

המעורבות העיראקית בסכסוך הישראלי-ערבי שינתה את פניו במהלך שנותיו הארוכות. בימים אלה שוב מתנהלת מלחמה בחזית זו. הוצאתו לאור דווקא בימים אלה של ספר, העוסק בתולדות הסכסוך הישראלי-עיראקי, עשויה לתת בידי הקורא כלים לבחון את ההווה מתוך פרספקטיבה רחבה יותר – של העבר הרחוק והקרוב. פרספקטיבה זו מאפשרת להבין את העימות – שטרם הסתיים – ואף לחפש רמזים באשר לעתידו. סביר להניח שכל ניסיון לחזות איך יסתיים הסכסוך הזה ינחל כישלון חרוץ, אבל מי שיחפש את הסיבות לפריצתו ימצא בספר הזה כלים ראויים לפיתוח התובנה וההבנה של היריב העיראקי ושל מקומו בסכסוך המתמשך.

שורשי העימות

את שורשי הסכסוך בחר עורך הספר, אל"ם (מיל') שאול שי, לפתוח במלחמת העולם השנייה ובמלחמת השחרור. הספר נפתח במאמרו של

קצין מודיעין

שמצרים הנאצריסטית הייתה אויבת מרה של ישראל לא פחות מאשר של בריטניה, הרי בתחילה ראו הבריטים בישראל מכשול יותר מאשר בעלת-ברית פוטנציאלית, ובשלב מסוים הזכירו הבריטים לבן-גוריון את מחויבותם החוזית לירדן נוכח פעולות הגמול של צה"ל – ובמיוחד פעולת קלקיליה (11.10.1956). יתר על כן, בעוד שבעיני ישראל עיראק הייתה מדינה קיצונית, שסירבה לחתום איתה אפילו על הסכם להפסקת אש, הרי בעיני בריטניה היא נתפסה כמדינה המתונה והיציבה ביותר באזור.

מקומה של עיראק במארג השיקולים והמדיניות הביטחונית של בן-גוריון ערב מלחמת סיני הוא הליבה שסביבה נכתב הפרק השני של הספר. עיראק אומנם לא השתתפה במלחמת סיני (כמו גם ירדן), אך היא נמצאה עמוק בתודעתם של מקבלי ההחלטות בישראל. אלה גרסו כי ימיה של ממלכת ירדן קצרים, וששטחה עשוי להתחלק בעתיד בין עיראק לישראל. טענת הספר היא כי ההערכה הזאת באשר לגורלה של ירדן היא שהניעה את גלגלי השותפות

הישראלית-בריטית-צרפתית ערב מלחמת סיני. עם סיומה של מלחמת סיני נכנסו לירדן כוחות עיראקיים, ובכך הונח היסוד המבצעי לכניסתם של כוחות משלוח עיראקיים לירדן. ב-1958 הסתיים רומן האחדות הירדנית-עיראקית, שבסיסה היה קשר הדם בין משפחות המלוכה ששלטו בשתי

בספר, שעוסק בתקופה זו, נכתב על-ידי עורך הספר, שאול שי, אולם הוא מתבסס על מאמרו של ד"ר מוטי גולני "מלחמת סיני 1956 – היבטים מדיניים וצבאיים".

הפתיח של הפרק הזה מעלה את הבעייתיות שהייתה כרוכה ברצונה של

התהליכים שעברו על המשטר העיראקי מבפנים ליכולתו הצבאית, לעוצמתו ולמעמדו בקרב ערביי ארץ-ישראל במהלך כל הלחימה. כניסת כוח המשלוח העיראקי לחחימה מול קיבוץ גשר במאי 1948 מתוארת על רקע העימות המתמשך בין מצרים, סוריה וירדן. ב-1948 מנה כוח

המשלוח העיראקי כוחות בסדר גודל של חטיבת חי"ר מוגברת, גדוד חי"ר ממונע, גדוד תותחנים, גדוד שריון ויחידות הנדסה ושירותים. נוסף על כך כלל הכוח העיראקי גם 15 מטוסים.

העיראקים סירבו להפסקת אש בחזית ב-11 ביוני ("ההפוגה הראשונה"), אף שהוכו קשות – בנימוק ש"אי אפשר לסמוך על הבטחות היהודים שישמרו על המצב הקיים וימנעו מחיזוק כוחותיהם בתקופת ההפוגה". עיראק גם הייתה היחידה מבין מדינות ערב שהפעילו כוח צבאי משמעותי נגד ישראל, ואשר לא חתמה על הסכם שביתת נשק. הנימוק לסירובה: "חתימה על הסכם זה היא הכרה מצד ארבע מדינות ערביות בחלוקה

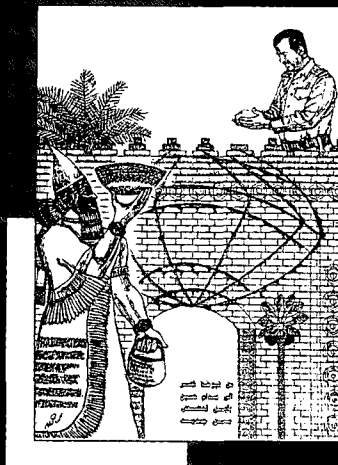
ובמדינת ישראל". הגישה העיראקית הזאת לסכסוך הישראלי-ערבי באה לידי ביטוי גם בשנים שלאחר מכן.

מבצע קדש

שנות ה-50, ובכללן מלחמת סיני, טבועות עדיין – כמו מלחמת השחרור – בחותמה של המעורבות הבריטית העמוקה במזרח התיכון. הפרק השני

העימות העיראקי-ישראלי

2000 - 1948

העורך: שאול שי

עיראק להשתלב בלחימה נגד ישראל דרך החזית הירדנית, כשברקע נמצא העימות בין עיראק למצרים על ההגמוניה בעולם הערבי – עימות שמקורותיו כבר בשנות ה-40. בריטניה הייתה מעורבת בכל הקלחת הזאת בשל רצונה ליצור קואליציה עיראקית-ירדנית כמשקל-נגד להשפעתן העולה של מצרים הנאצריסטית ושל סוריה. אף

נסיגתם, גילו שהאחרונים פשוט לא מילאו את משימותיהם. למעשה הותרו הכוחות העיראקיים את הצבא הירדני הנסוג לנפשו.

קשה איפוא להימנע מהמסקנה המתבקשת, שכניסת הכוח העיראקי לירדן במהלך הלחימה לא נועדה לצורכי עזרה ושותפות גורל, אלא לצרכים אחרים לגמרי. מכאן גם מסקנתו של כותב המאמר, שאול שי, המציין בסיפא לפרק: "נראה כי עיראק התכוונה – במסווה של סיוע צבאי לירדן – לנצל את ההזדמנות ולקנות לעצמה אחיזה ודריסת רגל רשמית בירדן". גם הפעם, כמו בסיום מלחמת השחרור, מצאה את עצמה עיראק מתנגחת עם מדינות ערב, שותפותיה למלחמה נגד ישראל. בעוד האחרונות חתמו על הסכמי הפסקת אש, נקטה עיראק קו מיליטנטי וסיברה להצטרף להסכמים. כך חזרה עיראק למקומה המסורתי כמתמודדת הקבועה על הנהגת העולם הערבי בסכסוך עם ישראל. אם לא דה־פקטו, לפחות באופן הצהרתי.

תמיכה בתשתיות הטרור בירדן

שני פרקי המשנה, העוסקים בתקופה שלאחר מלחמת ששת הימים, מציירים מערכת יחסים עיראקית-ירדנית של חתול ועכבר. למעשה, הפך כוח המשלוח העיראקי שחנה בירדן לאיום שסייע לחתירה תחת אושיות קיומם של המלך חוסיין ושל משטרו. בחסות העיראקית הלכה והתממשה השתלטותם של הפת"ח ושל הארגונים הפלסטיניים האחרים על ירדן. אירועי ספטמבר 1970 וחיסול ארגוני הטרור הפלסטיניים בירדן הביאו בד בבד גם את סילוקו של כוח המשלוח העיראקי.

ראוי לציין כי בפרק זה, המבוסס על מסמכי מודיעין ועל מסמכים שנמצאו ברשות מחלקת היסטוריה במטכ"ל, שופך כותבו, אל"ם (מיל') שאול שי, אור נוסף על הסיבות למעורבות העיראקית במלחמת ששת הימים בחזית הירדנית.

המשפט שמסיים את הפרק שקדם לו: "בעקבות דרישתה של ירדן החלה עיראק לפנות את כוח המשלוח שלה מירדן. תהליך הפינוי הסתיים במארס 1971".

אירועי מאי 1967 תפסו את עיראק כשהיא מתלבטת באיזה אגף קואליציוני להיות שותפה – דרך החזית הסורית, או שמא דרך זו המצרית. ההסתייגות הסורית מחד והקמת השותפות המצרית-ירדנית מאידך הכריעו את הכף בעיראק לטובת החזית השנייה. השתלשלות האירועים המהירה מול השותף המצרי החדש מביאה למסקנה ברורה אחת: העיראקים ממש לא ששו להיות שותפים "כבדים" בקואליציה

כניסת הכוח העיראקי לירדן
במלחמת ששת הימים
לא נועדה לצורכי עזרה
ושותפות גורל, אלא
כדי להשיג דריסת רגל
עיראקית בירדן

המתגבשת. למרות ההצהרות העיראקיות בדבר השותפות הישראלית-כורדית והצורך למגרה העדיפה בגדאד לשגר למצרים גדוד חי"ר מוטס אחד בלבד. מבחינתם זה היה די והותר. אולם גמאל עבד א-נאצר רצה יותר. הוא בנה את החזית המזרחית על בסיסה של קואליציית המפקדה הערבית המאוחדת (מפע"ם). מרגע שעיראק הייתה חלק ממנה, היא נשאבה אל העימות. ב־2 ביוני 1967 הורתה מפקדת המפע"ם לעיראק להכניס כוח משלוח בסדר גודל דיוויזיוני מוגבר לשטח ירדן.

השותפות העיראקית בלחימה במלחמת ששת הימים אינה מתוארת בספר בהרחבה יתרה. מהמעט שמתואר עולה כי בהתנהלות העיראקית היה יותר מאשר שלומיאליות או סתם חוסר תיאום. הירדנים, שסמכו על הסדן העיראקי בגזרת נבי־מוסא במהלך

המדינות. הפיכה של קצינים עיראקים, שניסו לסלק את בתי המלוכה בשתי המדינות, הניעה את המלך חוסיין להורות לצבא ירדן לכתור את היחידות העיראקיות שחנו על אדמת ירדן, לפרק אותן מכלי־נשקן ולהחזירן לעיראק.

בתקופה הזאת של שלהי שנות ה־50 ניתן למצוא את מקורותיה של התפיסה הרווחת עד היום בקרב מערכי אמ"ן, ושלפיה "ירדן מעדיפה לראות את כוחות צה"ל בשטחה יותר מאשר כוחות עיראקיים". כאמור, ב־1958 התחוללה הפיכה בעיראק. העימות עם ישראל אומנם המשיך לתפוס מקום מרכזי בקו המחשבה המדיני בעיראק, אולם הקואליציות למימוש האידיאולוגיה האנטי ישראלית שינו את פניהן. ניתן איפוא לקבוע שהתשתית למעורבות העיראקית במלחמה הישראלית-ערבית שלאחר מלחמת סיני – מלחמת ששת הימים – הונחה תשע שנים קודם שפרצה.

מלחמת ששת הימים

באמצע שנות ה־60 מצאה את עצמה ההנהגה העיראקית קרועה לשניים. מחד, המרד הכורדי נמשך ועירער את ביטחון הפנים במדינה. מאידך, המשיך הממשל העיראקי לראות את עצמו כמוביל של העולם הערבי בכל הקשור לסכסוך עם ישראל. בעקבות מותו של נשיא עיראק, עבד א-סלאם עארף, באפריל 1966 בתאונת מסוק, עלה לשלטון אחיו, גנרל עבד א-רחמאן עארף – שליט חלש, שיכולותיו להתמודד עם הבעיות מבית היו קלושות.

בתיאור זה פותח עורך הספר, שאול שי, את החלק הראשון של פרק ג'. הפרק השלישי של הספר מטפל בתקופה שבין מלחמת ששת הימים למלחמת ההתשה בבקעת הירדן. דווקא התנהלותו של המלך חוסיין מול השותף העיראקי מעוררת תמיהה – מה שבא לידי ביטוי בכך שמשפט הסיום של פרק זה, העוסק במעורבות העיראקית במלחמת ששת הימים, מסתיים בדיוק באותו נוסח כמו

העיראקים ברמת-הגולן

שלושה מאמרים רוכזו בפרק הרביעי, שכל כולו עוסק במעורבות העיראקית במלחמת יום הכיפורים. המאמר הראשון הוא עיבוד מתוך ספרו של אלחנן אורן "תולדות מלחמת יום הכיפורים", שפורסם רק בתוך צה"ל בשל היותו מסווג. הניסיון להבליט מתוך יריעה רחבה של מהלכי צה"ל במלחמה זו את נקודות הממשק עם העיראקים גרם לדחיסת מידע רב, שכולל מהלכים, לוחות זמנים ואירועים.

כוח המשלוח העיראקי לסוריה כלל עד תום המלחמה כשתי דיוויזיות. העיראקים נכנסו ללחימה כבר ב־12 באוקטובר. זירת הלחימה לא הייתה מוכרת להם, במיוחד נוכח העובדה שזו הייתה להם הפעם הראשונה שהם שהו על אדמת סוריה ושיתפו פעולה עם הצבא הסורי. בפרקי המשנה של המאמר מתוארת השתתפות הכוח העיראקי באופן כרונולוגי ומתוך נקודות המפגש עם צה"ל – החל מגזרת כפר־נסג', דרך הצלחתם לחמוק מהמלכודת שהונחה להם בתל־מסחרה, התקפת־הנגד על העיראקים בגזרת כפר־שמש־דיר אל־עדס וכלה

בסדרת ההתקפות של דיוויזיה 3 בגזרת תל־ענתר.

האינטנסיביות שבה מתוארים המהלכים העיראקיים ברמת־הגולן מלמדת כי בפעם הראשונה הפגין צבא עיראק מוטיבציה להילחם בישראל. המסקנה המרכזית העולה מתיאור לחימתם של הכוחות העיראקיים היא שהם סבלו מבעיות של תיאום ושל חוסר היכרות עם הזירה. למסקנה זו הגיעו גם העיראקים עצמם בבואם לנתח מאוחר יותר את מהלכיהם במלחמה.

מאמרו של יונה בנדמן (אבי־שי), שהוא השני בסדרת המאמרים בפרק זה, נותן לקורא פרספקטיבה אחרת ללחימה העיראקית. המאמר מטפל בלחימה מתוך נקודת המבט העיראקית. מפתחתו, העוסקת ברקע המדיני, אנו למדים שבניגוד למלחמות קודמות, הפעם "מודרו" העיראקים מכל שלב ההכנות. פריצת המלחמה הייתה

מפקדי צה"ל ברמת־הגולן. למעשה, רבים גורסים עד היום שאלמלא העיראקים היה הצבא הסורי מגיע לקריסה מוחלטת. זוהי גם השקפתם של העיראקים, ובפרק זה מתואר בהרחבה האופן שבו הם תופסים את השתתפותם בלחימה ברמת־הגולן. המאמר השלישי הינו תרגום של מסמך עיראקי מסווג, שנתפס במהלך

תקיפת הכור הגרעיני בבגדאד (יוני 1981)

תקיפת הכור "תמוז 1" ב־7 ביוני 1981 חשפה לעין העולם את המדיניות הגרעינית של סדאם חוסיין ואת האיום הבלתי קומונציאנלי שנשקף לישראל

מלחמת של"ג. המסמך עוסק בלקחי הצבא העיראקי לאחר המלחמה, שהמרכזי שבהם הוא העדר התיאום עם הכוחות הסוריים. הפרק העוסק בהשתתפות העיראקית במלחמת יום הכיפורים הוא רחב יריעה, אך בניגוד לפרקים הקודמים הוא ממעט לעסוק ברקע ההיסטורי־מדיני שאיפשר את היווצרותה של השותפות הסורית־עיראקית. עיבוד מחודש של המידע בתחום הזה לפרק נפרד ופותח היה עשוי לתת קו לוגי רציף עם הפרקים הקודמים. היעדרו של פרק זה חסר לי מאוד.

מבחינתם הפתעה שאינה פחותה מזו הישראלית. בלימת הכוחות הסוריים ברמת־הגולן ומתקפת־הנגד של צה"ל הביאו את העיראקים להצטרף למערכה. עם זאת רומז המחבר, שאילו יכלו העיראקים לשלוח כוח ייצוגי בלבד, הם היו שמחים מאוד להסתפק בכך. אלא שכמו במלחמת ששת הימים גררו אותם הסורים – בסיועו של לחץ סובייטי מאוד לא מתון – אל קלחת המלחמה. ב־11 באוקטובר 1973 הגיעו ראשוני הכוחות העיראקיים ללחימה בחזית הסורית. הופעת הכוח העיראקי הפתיעה את

אויב אויב הוא חברי

שני אירועים נמצאו חשובים דיים על-ידי עורך הספר כדי להכניסם למרחב הזמן שבין מלחמת יום הכיפורים למלחמת המפרץ: הקשר הישראלי-כורדי ותקיפת הכור הגרעיני בעיראק על-ידי צה"ל.

ספרו של אליעזר צפריר "אנא כורדי" הוא הבסיס באסופה זו לבחינת הקשר הייחודי בין ישראל לכורדים. את המבוא לפרק "הקשר הכורדי" כתב אלוף (מיל') מאיר עמית, שהיה – בין היתר – ראש המוסד. להבנת משפט מרכזי בדבריו הוא: "אפילו היום, שנים רבות לאחר מעשה, אי אפשר לגולל את כל ההישגים שעלו בחכתנו כתוצאה משיבתנו האיתנה בקרב הכורדים". אמר ולא יסף.

לעומתו גורס אליעזר צפריר, כותב הפרק, ש"מדינת ישראל ראתה פירות מהקשר (עם הכורדים, מ"ב) רק בשנים שבהן התקיים כסדרו ולא מעבר לכך". סבך הקשרים בין מדינות כמו איראן, טורקיה וישראל בצד יריבויות פנים-כורדיות בצל העימות הנמשך עם עיראק מתואר בפרקים שלאחר מכן באופן בהיר, קצר ומרתק. הקורא מקבל זווית חדשה להתבוננות על העימות הישראלי-עיראקי. הצבת גרעין קבע של המוסד בכורדיסטן נקשרת אל הניצחון הכורדי בקרב נהדרין על הצבא העיראקי. עלילות ג'יימס בונד או רמבו במדבריות אסיה נראות צנועות אל מול התיאורים של המעורבות הישראלית במקום. במקביל אפשר ללמוד מהדברים גם פרק בכל הקשור ליריבות העיראקית-כורדית ולמשמעויותיה. לטענת כותב הפרק, עצירת המתקפה העיראקית הגדולה באפריל 1974 – מתקפה שבה הגיעו הכורדים לסף שבירה – הייתה הודות להזרמת טילי "סאגר" מישראל ללוחמים הכורדים. לטענתו, החורף המתקרב וה"סאגרים" הם שמנעו מהכורדים תבוסה.

"אחרי" – המבול

תוכנית הגרעין והחימוש הבלתי

יותר ותובנה עמוקה יותר: סקירה של תוכנית הטילים העיראקית-מצרית במימון מדינות המפרץ בסוף שנות ה-80 (כפי שנחשפה בתוכנית "פנורמה" של הטלוויזיה הבריטית) והשימוש שעשה צבא עיראק בנשק כימי במלחמתו נגד הכורדים. כותב המאמר מציג שלב חדש במעמדו של השליט העיראקי בקרב העולם הערבי. יש בכך אולי מעין סגירת מעגל של שאיפות השליטים העיראקים לדורותיהם בכל הקשור לשליטה בעולם הערבי. "נאומי של סדאם חוסיין (ביוני 1981, מ"ב) יצר מצב חדש בעולם כולו: בעקבותיו זינקה הפופולריות שלו בעולם הערבי לגבהים חסרי תקדים. הוא הצטייר כגיבור לאומי ערבי, המדבר עם ישראל בגובה העיניים". סדאם חוסיין הפך איפוא בעקבות שני נאומים בלבד למגינה של האומה הערבית. היכולת הטילית איפשרה לו את זה.

נבואה, ניחוש או הערכה?

למי שבכל זאת מחפש את הנבואה, ייתכן שימצא רמזים לעתיד לבוא באחד מפרקי המשנה שבמאמר זה. במסקנותיו מפקודותיו של סדאם למפקדי יחידות הטילים שלו ערב מלחמת המפרץ אומר אמציה ברעם: "נראה שהמסקנה ברורה למדי: סדאם היה מוכן להסתכן בהשמדת בגדאד ותכרית על רוב תושביהן, ובלבד שבגדאד לא תיפול בידי בעלות-הברית. במילים אחרות: תפיסתו הייתה שאם עליו לאבד את בגדאד ואת השלטון בעיראק, מוטב שבגדאד תושמד על רוב אוכלוסייתה".

אחרית דבר שהיא גם מבוא

הפרק האחרון, החותם את הספר, עוסק באקטואליה: משבר הפקחים בעיראק. אומנם כרונולוגית הוא מופיע במקומו הנכון, אלא שעניינית קשה להתנתק מהתחושה שמקומו של פרק זה הוא במבוא לספר החדש – שטרם נכתב – ושיעסוק בעימות המתנהל עתה בזירה זו.

סדאם היה מוכן להסתכן
בהשמדת בגדאד ותכרית,
ובלבד שלא יפלו בידי
בעלות-הברית

בפתיח את הרקע ואת עיקרי האירועים. מיכלסון מניח את המסד לתפיסה של "אסטרטגיית העוצמה העצורה" של ישראל מול האיום העיראקי. מי שירצה יוכל למצוא בסיכום מאמרו של מיכלסון רמזים ברורים, אם כי חלקיים, לשאלה המרחפת כיום: "מה אנחנו יכולים וצריכים לעשות?"

מאמרו של אמציה ברעם סוקר את "אסטרטגיית הנשק הלא קונוונציונלי של סדאם חוסיין". בניגוד לשאר חלקי הספר, נותן מאמר זה כלים להערכה מבוססת יותר באשר לעתיד לבוא. מי שעדיין אינו בטוח ביחס לדרך התנהלותו, לכוונותיו, ליכולותיו או לרצונותיו של סדאם חוסיין בכל הקשור לשימוש בנשק בלתי קונוונציונלי, מוטב שיעיין היטב בפרק זה.

עם זאת לטעמי חסרים בפרק הזה שני נושאים, שהיו מאפשרים מבט רחב